

Pārskats par Talsu novada bāriņtiesas darbu 2018 .gadā

Talsu novada bāriņtiesas (turpmāk – bāriņtiesas) darbs ir saistīts ar bērnu un ģimeņu jautājumu risināšanu, tas ir vērsts uz ģimenes vērtību veicināšanu, kā bērnam piemērotāko augšanas un attīstības vidi. Darbs ir atbildīgs, jāievēro likuma prasības, tajā pašā laikā jāspēj saglabāt cilvēcība un jāsaprot, ka ar bāriņtiesas pieņemtajiem lēmumiem tiek ietekmētas citu cilvēku un bērnu dzīves.

Bāriņtiesa lietas izskata bāriņtiesas sēdēs un lēmumus pieņem koleģiāli.

Bāriņtiesas sastāvā ir:

- 1) bāriņtiesas priekšsēdētājs Mareks Freimanis, līdz 2018.gada 7.decembrim;
- 2) priekšsēdētāja vietniece Dace Vakermane;
- 3) priekšsēdētāja vietniece Dace Spade;
- 4) priekšsēdētāja vietniece Tatjana Nolendorfa;
- 5) bāriņtiesas locekle Baiba Ruka no 2018.gada 16.aprīļa;
- 6) bāriņtiesas locekle Tatjana Zāģere no 2018.gada 16.aprīļa;
- 7) bāriņtiesas locekle Valda Štrausa no 2018.gada 16.aprīļa;
- 8) bāriņtiesas locekle Ritma Supe no 2018.gada 20.novembra;
- 9) bāriņtiesas locekle Liene Liepa no 2018.gada 17.oktobra;
- 10) bāriņtiesas locekļa palīgs Vineta Lapiņa no 2018.gada 19.septembra;
- 11) bāriņtiesas sekretāre Signe Svare no 2018.gada 27.augusta.

Bāriņtiesas darbinieki sagatavo lietas izskatīšanai bāriņtiesas sēdēs. Bāriņtiesas darbinieki veic ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu dzīves apstākļu pārbaudes un mantisko un personisko tiesību ievērošanas uzraudzību un citus bāriņtiesas priekšsēdētāja rīkojumus saskaņā ar amata aprakstu.

Bāriņtiesas darbinieki veic notariālās darbības Talsu novadā deklarētiem iedzīvotājiem: Stendē, Sabilē, Valdemārpilī, Laucienē un Laidzē,

2018. gadā bāriņtiesa pieņēmusi 227 lēmumus, no tiem 12 vienpersoniskus.

Ikdienas darbības nodrošināšanai 2018. gadā nosūtīti 778 dokumenti un saņemti

288 fizisku un juridisku personu iesniegumi, kā arī 634 ienākošie dokumenti.

2018. gadā ierosinātas 141 jaunas lietas.

Pārskata gadā bāriņtiesa ir veikusi 616 notariālās darbības Talsu novadā.

2018. gada 31. decembrī bāriņtiesā aktīvas bija 772 lietas.

Pārskata gadā bāriņtiesas darbinieki 59 reizes piedalījušies tiesas sēdēs gan rajona tiesās, gan Apgabaltiesās. Bāriņtiesa tiesas procesos bijusi gan prasītājs, gan tiesas pieaicināta iestāde, viedokļa un atzinuma sniegšanai. Bāriņtiesa pārstāvēta lietās par saskarsmes tiesību noteikšanu, par bērna dzīvesvietas noteikšanu, aizgādības tiesību atņemšanu, nepilngadīgu un aizgādībā esošu personu mantas pārvaldīšanas lietās, adopcijas apstiprināšanas lietās un rīcībspēju ierobežošanas lietās, un citās. Tāpat bērnu intereses tiek pārstāvētas kriminālprocesos un pirmstiesas izmeklēšanas laikā Valsts policijā, prokuratūrā un Talsu novada administratīvajā komisijā.

Bāriņtiesa regulāri sniedz konsultācijas Talsu novada un citu novadu iedzīvotājiem bāriņtiesas kompetences jautājumos. Rezultātā bieži ir izdevies atrisināt iedzīvotājiem svarīgus jautājumus, neierosinot lietu izskatīšanu bāriņtiesā. Pēdējā laikā bāriņtiesai ir daudz lietu - par vecāku laulības šķiršanu, kur ģimenē aug nepilngadīgi bērni, šajās lietās tiesa lūdz sniegt bāriņtiesas atzinumus. 2018.gadā bāriņtiesa ir iesniegusi tiesās 16 atzinumus. Bāriņtiesa arī saņem tiesas nolēmumus par pagaidu aizsardzību pret vardarbību, kur nepieciešams iesaistīties bāriņtiesai konkrēto darbību veikšanai. Bāriņtiesa skata arī starptautiskās lietas, kur viena vecāka dzīvesvieta ir Talsu novadā, bet otrs vecāks dzīvo ārvalstīs, bet nolēmumu pieņem tiesa.

Bāriņtiesa darbojas Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijā, lai sekmētu bāriņtiesu darbinieku profesionālo izaugsmi, apspriestu normatīvo aktu projektus, izstrādātu priekšlikumus normatīvo aktu grozījumiem un risinātu citus bāriņtiesu kompetencē esošus jautājumus. Bāriņtiesa bieži dalās pieredzē un labās prakses piemēros ar kolēģiem citās bāriņtiesās.

• Preventīvais darbs

Talsu novada pašvaldība un bāriņtiesa ir ieinteresēta samazināt to bērnu skaitu, kuri tiek audzināti ārpusģimenes aprūpē, cenšoties darīt visu iespējamo, lai bērni augtu ģimeniskā vidē. Svarīgi ir preventīvie pasākumi ģimenēm ar bērniem. 2018.gadā bāriņtiesa ir informējusi Talsu novada Sociālo dienestu, policiju un citas institūcijas par ģimenēm, kurās aug bērni un nepieciešama palīdzība. Pateicoties Talsu novada pašvaldībā saņemamajiem sociālā atbalsta pakalpojumiem, veiksmīgai starpinstitucionālajai sadarbībai ar Sociālo dienestu un Izglītības pārvaldi, valsts un pašvaldības policiju un probācijas dienestu, psihologiem, izglītības iestādēm, ģimenes ārstiem, vecākiem, ģimenēs ir uzlabojusies izpratne par bērnu aprūpi, audzināšanu.

2018. gadā 36 personām pārtrauktas aizgādības tiesības, 40 - bērnu skaits, kuru vecākiem pārskata gadā pārtrauktas bērna aizgādības tiesības. 3 personām bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu atjaunot pārtrauktās aizgādības tiesības. Vienai personai, kurai ar tiesas spriedumu atjaunotas aizgādības tiesības.

• Ārpusģimenes aprūpe

Gadījumos, kad bērns ir palicis bez vecāku gādības (bērna vecāki miruši, ilgstošas slimības dēļ lūguši nodrošināt bērnam ārpusģimenes aprūpi, vecākiem pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības), bāriņtiesa lemj par ārpusģimenes aprūpes veida piemērošanu bērnam - aizbildnību, ievietošanu audžuģimenē vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

2018. gada 31. decembrī ārpusģimenes aprūpē bija 122 bērni, no tiem 36 - audžuģimenēs, 82 - aizbildņu ģimenēs, 4 - ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās.

Bāriņtiesas darbs vienmēr ir bijis orientēts uz ģimeniskas vides nodrošināšanu bērniem. Bāriņtiesas darbinieki katru gadu veic dzīves apstākļu pārbaudi, lai pārlicinātos par bērnu aprūpi un uzraudzību, noskaidrot šo bērnu viedokli, sekot līdz darbībām ar viņu mantu (ja tāda ir), pieņemt lēmumus. Bāriņtiesas pienākumos ietilpst pieprasīt Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijai un saņemt, bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, apliecības sociālo garantiju nodrošināšanai.

Par aizbildņiem visbiežāk tiek iecelti bērna radnieki vai bērnam emocionāli tuvi cilvēki. Aizbildnis vai audžuģimene aprūpē bērnu līdz brīdim, kamēr viņš var atgriezties savā bioloģiskajā ģimenē vai adoptēts. Uz 2018.gada 31.decembri novadā ir 65 personas, kuras ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizbildni bērniem, no tiem 50 personas ir bērnu vecvecāki.

Uz pārskata gada 31.decembri ir 10 audžuģimenes, kurām ar bāriņtiesas lēmumu piešķirts audžuģimenes statuss. Vienā audžuģimenē vēl nav ievietoti bērni. Ir saņemti vairāki iesniegumi no potenciālajām audžuģimenēm, kurām ir uzsākts izvērtēšanas process, lai varētu piešķirt audžuģimenes statusu. Joprojām aicinām Talsu novada iedzīvotājus būt aktīviem, dalīties savā mīlestībā, prasmēs, kļūstot par audžuģimenēm, lai mūsu bērniem būtu iespēja augt ģimenē, lai bērni iegūtu izglītību, attīstītu savus talantus.

• Adopcijas lietas

Mēs esam gandarīti par ģimenēm, kas izsaka vēlmi kļūt par adoptētājiem. 2018.gadā Bāriņtiesa par adoptētājiem atzinusi **18** personas, kuras izteikušas vēlmi adoptēt bērnus.

• Atzinumu sniegšana tiesai

Darbietilpīga un komplicēta ir bāriņtiesas darbības sfēra - atzinumu sniegšana pēc tiesas pieprasījuma lietās par atsevišķas aizgādības noteikšanu vienam no vecākiem, bērna dzīvesvietas un saskarsmes tiesību noteikšanu. Šo lietu sakarā par bāriņtiesas darbību arī nereti tiek saņemtas sūdzības Talsu novada pašvaldībā un citās institūcijās, jo parasti šajās lietās vienmēr kāda no iesaistītajām pusēm nav apmierināta ar bāriņtiesas lēmumu (atzinumu tiesai).

2018. gadā bāriņtiesa šajās lietās sniegusi 16 atzinumus.

• Nepilngadīgo mantu lietu pārraudzība

Nepilngadīgiem bērniem var piederēt manta, ko dāvinājuši vai atstājuši mantojumā vecāki, vecvecāki vai citi radnieki. Saskaņā ar Civillikuma normām, vecāki bērnu vārdā bez bāriņtiesas atļaujas nevar mantojumu un/vai dāvinājumu pieņemt vai atraidīt, kā arī rīkoties ar bērna mantu. Bāriņtiesa veic bērna

mantisko tiesību ievērošanu, katru gadu pieprasot no bērna vecāka vai aizbildņa norēķinu par bērna mantas pārvaldību, pārbauda norēķina pareizību, veic bērnam piederošā nekustamā īpašuma apskati. Pārskata gadā pieņemti vairāki lēmumi par atļauju iegūt īpašumu nepilngadīgajam bērnam, pieņemt bērnam pienākošos mantojumu un rīkoties ar mantu.

- **Vecāku aprūpē esoša bērna nodošana citas personas aprūpē**

Vecāki darba dēļ ilgāku laika periodu izbrauc uz ārzemēm, tāpēc ir aktuāli jautājumi par bērna nodošanu trešās personu aprūpē uz laiku, kas ilgāks par trīs mēnešiem.

2018. gadā ir pieņemti lēmumi par 4 bērnu nodošanu citas personas aprūpē.

- **Aizgādņības lietu pārraudzība**

Aizgādņībā esošie cilvēki ir pilngadīgas personas ar ierobežotu rīcībspēju. Bāriņtiesa piedalās lietas izskatīšanā tiesā, iesniedzot pierādījumus, kuriem ir nozīme lietā par rīcībspējas ierobežošanu. Pēc sprieduma par rīcībspējas ierobežojuma noteikšanu stāšanās likumīgā spēkā, bāriņtiesa pieņem lēmumu par aizgādņa iecelšanu.

Uz 2018. gada 31. decembrī aktīvas ir 189 lietas par aizgādņa iecelšanu personai ar ierobežotu rīcībspēju. Pārskata gadā bāriņtiesa ir iecēlusi 10 personām ar ierobežotu rīcībspēju aizgādņus; 13 personas ar bāriņtiesas lēmumu atlaistas no aizgādņa pienākumu pildīšanas.

Bāriņtiesa uzrauga aizgādņībā esošo tiesību un interešu ievērošanu, pieprasot no aizgādņiem norēķinus, pārbaudot tos, kā arī veic katru gadu šo personu dzīves apstākļu pārbaudes.

Aizgādņība var tikt nodibināta arī mantojumam, ja mantojuma atstājējam piederējis uzņēmums vai saimniecība, un tā darbība jāturpina līdz brīdim, kad mantiniekiem apstiprinātas mantojuma tiesības. 9 personas ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizgādņi mantojumam;

- **Citas lietas**

Bāriņtiesa pieņēmusi lēmumus arī citos gadījumos - vecāku strīdos par nodokļu atvieglojumiem par bērniem, par ģimenes valsts pabalsta izmaksu, ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu saskarsmes ierobežojumiem ar vecākiem, uzvārda maiņu, viesģimenes statusa piešķiršanu vai viesģimenes statusa izbeigšanu, audžuģimenes statusa piešķiršanu un citus lēmumus.

- **Arhīvs**

Bāriņtiesa veido un uztur savu arhīvu atbilstoši Arhīva likumam, kurā glabājās pastāvīgi glabājamās lietas no 1996. gada, kā arī veikto notariālo apliecinājumu dokumenti, kas tiek glabāti atbilstoši normatīvo aktu prasībām. 2018. gadā arhīvā aprakstītās lietas ir no 2001. gada līdz 2015. gadam (ieskaitot).

Talsu novada bāriņtiesas priekšsēdētāja vietniece D.Vakermane